

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
НАЦРТА ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА
ЗАКОНА О ПОРЕЗУ НА ДОБИТ ПРЕДУЗЕЋА

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у одредбама члана 97. став 1. тач. 6. и 15. Устава Републике Србије, према којима Република Србија, између осталог, уређује и обезбеђује порески систем и финансирање остваривања права и дужности Републике Србије, утврђених Уставом и законом.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

У оквиру даљих активности на спровођењу фискалне реформе, у складу са економском политиком Владе Републике Србије, и наставка процеса изградње подстицајног и олакшаног за примену система опорезивања правних лица, предлаже се, између осталих, и доношење Закона о изменама и допунама Закона о порезу на добит предузећа.

Осим тога, разлог је и додатно обликовање пореске политике, према којој је порез на добит предузећа један од пореза којим се остварују циљеви стабилизационе политике и који има за циљ не само фискални већ и развојни аспект, кроз тржишну оријентисаност и подстицање конкурентске способности привреде, што се омогућује стимулативном пореском стопом и циљним инвестиционо-развојним подстицајима.

Према томе, овим законом врши се доградња система опорезивања добити правних лица, са циљем да се, кроз наставак фискалне реформе, а уз постојећу стимулативну пореску стопу, прошири економска улога овог пореског облика на привредне субјекте.

- Проблеми које закон треба да реши

Доношење закона омогућиће да се створе услови за усаглашавање појединих постојећих норми, са кореспондентним и међузависним решењима у законима донетим или измењеним након последње измене овог закона (1. август 2004. године). Првенствено, ово се односи на усклађивање са Законом о рачуноводству и ревизији, Законом о привредним друштвима, Законом о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената, Законом о девизном пословању, Законом о банкама и др.

Опорезивање добити и утврђивање пореске основице, посебно за одређене обвезнике (нпр. огранци страних правних лица, мала правна лица која директно не примењују међународне рачуноводствене стандарде), не би могло да

се адекватно изврши без измене и допуне Закона, којим ће се створити усаглашен корпоративни, рачуноводствени и порески систем.

Осим тога, решиће се и одређени други проблеми у опорезивању обвезника (нпр. једноставнији и бржи поступак утврђивања и наплате капиталног добитка који нерезидентни обвезници, без сталне пословне јединице у Републици, остваре пословањем у Републици - посебно продајом хартија од вредности и удела; проблем усклађености пореских извештаја зависних правних лица чије је матично правно лице са седиштем у иностранству - кроз могућност састављања пореских извештаја за пословну годину која се разликује од календарске године, и сл.).

Такође ће бити решене поједине нејасноће у примени, а које се односе на право коришћења пореских подстицаја по основу улагања код пореског обвезника (нпр: признавање улагања другог лица - инвеститора у основна средства обвезника, код великог пореског подстицаја из чл. 50а Закона), као и проблем утврђивања набавне вредности поједине имовине за сврху одређивања капиталног добитка (тржишно утврђивање набавне цене за сврху одређивања капиталног добитка).

- Циљеви који се постижу доношењем закона

Циљеви који се постижу овим законом су углавном следећи:

- додатно обликовање система опорезивања добити, али у оквиру утврђене пореске политике, уз континуирану примену стимулативне пореске стопе (10%), као и значајне инвестиционо - развојне подстицаје (у виду признавања пореских кредита и пореских ослобођења), уз одговарајућу доградњу у смислу прецизнијих услова за почетак и начин коришћења подстицаја;

- остваривање стабилности система опорезивања добити у смислу дугорочнијих основних поставки и решења, која не подлежу кратким и негативним променама, и стварају правну сигурност улога инвеститора (посебно страних);

- одржавање већ постигнуте веома високе усклађености са решењима усвојеним у земљама чланицама ЕУ и упутствима ЕУ (постојеће одредбе о одлагању опорезивања капиталних добитака - тзв. roll-over олакшица; пренос пословних губитака унапред на терет добити будућих обрачунских периода; примена трансферних цена; могућност групног опорезивања-пореска консолидација, неутралне и јасне пореске стимулације - за улагање у набавку основних средстава, које се лако могу идентификовати, односно уочити од стране заинтересованих инвеститора и др.), уз поступну даљу доградњу система отклањања економског двоструког опорезивања добити остварене у другој држави (већ постојећи порески кредит за порез на добит плаћен у другој држави, као и порески кредит по основу исплате дивиденди матичном правном лицу од стране његове нерезидентне филијале). У том смислу, предложено је признавање права на порески кредит по основу плаћеног пореза по одбитку на камате и ауторске накнаде, које је у другој држави платила нерезидентна филијала матичног правног лица – резидента Републике, а које се укључују у приходе резидентног лица у износу увећаном за плаћене припадајуће порезе, при чему су консултована искуства земаља чланица ЕУ и земаља окружења;

- даље унапређење - усклађеност пореског и рачуноводственог система;
- усаглашавање са пореским прописима развијених земаља у погледу утврђивања опорезиве добити, односно признавања прихода и расхода из финансијских извештаја (нпр. признавање расхода обавезних дугорочних резервисања као и пословно неопходних дугорочних резервисања) и стимулисање развоја финансијског тржишта у функцији општег привредног развоја (нпр. ослобађање од плаћања пореза по основу капиталних добитака код промета дужничких хартија од вредности);
- доградња система опорезивања добити на начин који не ствара штетне мере пореске конкуренције, а у складу са Кодексом понашања ЕУ.

У наведеном смислу, основна садржина предложених измена састоји се у следећем:

- усаглашавање са новодонетим законима, који су функционално повезани са законом којим се уређује опорезивање добити;
- признавање у пореском билансу расхода по основу обрачунатих отпремнина и новчаних накнада запосленом по основу одласка у пензију или престанка радног односа, у пореском периоду када буду исплаћене;
- повећање износа расхода који се признају по основу рекламе и пропаганде;
- признавање у пореском билансу трошкова за извршена обавезна дугорочна резервисања у складу са законом, као и за дугорочна резервисања за издате гаранције и друга јемства проистекла из пословних односа, у висини искоришћених износа резервисања;
- реално, односно тржишно одређивање набавне цене имовине (нпр. удела у имовини правних лица; могућност кориговања набавне цене имовине на тржишну - фер вредност за имовину код које је процена, односно довођење на тржишну вредност исказана као приход и већ опорезована у периоду када је процена вршена), за сврху утврђивања капиталног добитка приликом продаје имовине;
- капитални добитак се не остварује при продаји дужничких хартија од вредности чији је издавалац Република, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе или НБС;
- могућност да се порески период за утврђивање пореза на добит разликује од календарске године;
- порез по одбитку плаћа се и на приходе нерезидентног обвезника по основу извођења естрадног, забавног, уметничког, спортског или сличног програма у Републици, који нису опорезовани као доходак физичког лица;
- утврђивање и наплата пореза на капитални добитак који оствари нерезидентни обвезник (од продаје хартија од вредности на организованом тржишту у Републици као и од продаје остале имовине по основу чије продаје се може остварити капитални добитак), решено је на једноставнији начин и врши се по поднетој пореској пријави нерезидентног обвезника, на основу које надлежни порески орган доноси решење.

Поред ових измена, врше се и друге измене које су неопходне у циљу ефикасније примене појединих законских решења, као и одређена правна и термилошка прецизирања у појединим законским одредбама.

- Разматране могућности да се проблеми реше без доношења закона

Порези представљају врсту јавних прихода који се, сагласно одредбама Закона о буџетском систему („Службени гласник РС”, број 54/09), могу увести само законом. Према томе, како се материја која се уређује овим законом односи на опорезивање добити правних лица, и спада у (већ постојећу) законодавну регулативу из ове области, није разматрано нити је било основа за разматрање могућности да се решења из овог закона уреде на други начин - другим законом или подзаконским актом.

- Зашто је доношење Закона најбоље решење датог проблема

Доношење овог закона је једино решење, с обзиром да се ради о изменама и допунама већ постојеће законске регулативе.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Уз члан 1. предлаже се измена назива Закона, с обзиром да Закон о привредним друштвима уређује оснивање привредних друштава (при чему допушта и друге правне форме друштава, односно предузећа), а да су порески обвезници не само привредна друштва већ и задруге као и сва друга правна лица (када остварују приход са тржишта).

Уз члан 2. овим чланом врши се усклађивање врсте пореских обвезника према Закону о привредним друштвима.

Уз члан 3. врши се усклађивање члана 5. постојећег Закона, којим се уређује посебна евиденција за сталне пословне јединице, са Законом о рачуноводству и ревизији, који прописује да се „одредбе овог закона односе и на огранке и друге организационе делове страних правних лица са седиштем у иностранству, који обављају привредну делатност у Републици”. У складу са тим, предлаже се да огранци и други организациони делови страних правних лица са седиштем у иностранству подносе порески биланс конзистентно са финансијским извештајима које подносе у складу са прописима о рачуноводству и ревизији. Садржај пореске пријаве за ове обвезнике прописаће министар финансија.

Уз чл 4. и 5. врши се усклађивање са називом Закона као и усаглашавање у погледу начина утврђивања опорезиве добити и признавања

расхода у пореском билансу за мала правна лица, која не примењују МРС, односно МСФИ (односно, која се одреде да не примењују МСФИ), а у складу са законом којим се уређује рачуноводство и ревизија, према коме министар надлежан за послове финансија прописује начин признавања, мерења и процењивања прихода и расхода (и имовине и обавеза) малих правних лица, која не примењују МРС, односно МСФИ.

Уз члан 6. предлаже се непризнавање трошкова по основу принудне наплате пореза и других дуговања, с обзиром да се ради о расходима који не проистичу из редовног обављања делатности, већ су настали због неиспуњавања законских обавеза, и не треба да буду порески признати расход. Врши се прецизирање да се новчане казне изречене од стране надлежних органа не признају као расход у пореском билансу, као и то да се у случају неиспуњења или задоцњења са испуњењем обавезе, на терет расхода у пореском билансу обвезника не признају ни казне уговорене у складу са прописима којим се уређују облигациони односи (уговорне казне).

Уз члан 7. овим чланом врши се прецизирање и усклађивање са допуштеном методом по МРС 2 – залихе, јер се просечна цена не утврђује као обичан просек већ се пондерише према количини излаза.

Уз члан 8. предлаже се да се обрачунате отпремнине и новчане накнаде запосленом по основу одласка у пензију или престанка радног односа по другом основу, које се сада не признају као расход у пореском билансу, а признају у билансу успеха као реалан трошак пословања, признају и у пореском билансу, али када дође до њихове исплате.

Уз члан 9. предлаже се да се у пореском билансу не признаје амортизација природних богатстава која се не троше, односно имају неограничено трајање, као и goodwill-а, јер се goodwill, према МРС, односно МСФИ, не идентификује са нематеријалним улагањем (које мора бити одвојиво од правног лица да се прода, пренесе, лиценцира, да у закуп или размени), и не амортизује се у складу са прописима о рачуноводству и МРС, односно МСФИ. Осим тога, прецизира се који износ бруто зараде се узима као критеријум за стално средство за које се врши обрачун пореске амортизације. Такође, прецизира се да се амортизација за стална средства разврстана у I групу – непокретности, која су набављена, односно стечена (изградњом у сопственој режији, статусном променом, разменом и сл.) у току године, утврђује применом пропорционалне методе на основицу коју чини набавна вредност за свако основно средство (набављено, односно стечено у току године) посебно, применом прописане пропорционалне стопе (2,5%), за време од када је започет обрачун амортизације до краја пореског периода, односно за стална средства стечена у току месеца обрачун амортизације се врши почев од првог дана наредног месеца у односу на месец у коме је почело коришћење тих сталних средстава.

Уз члан 10. предлаже се измена члана 15. став 2. у смислу да се издаци за све намене из става 1. овог члана признају као расход само ако су извршени лицима регистрованим (у складу са посебним прописима) за те намене, која наведена давања искључиво користе за обављање делатности из става 1. овог члана. Такође, предлаже се признавање већег расхода по основу рекламе и пропаганде, који се према садашњем решењу признају заједно са расходима репрезентације (у износу до 3% од укупног прихода обвезника), у смислу да се расходи по основу рекламе и пропаганде признају у износу до 5%, а расходи по основу репрезентације у износу до 0,5% од укупног прихода.

Уз члан 11. предложеним решењем обезбеђује се јединствена примена услова за отпис потраживања (постојећи члан 16. став 1.). Наиме, у случају када обвезник изврши исправку вредности појединачних потраживања, када је од рока за наплату прошло најмање 60 дана, ови расходи признају се у пореском билансу (члан 16. став 2.). Ако у наредном пореском периоду обвезник изврши отпис тих потраживања, овај отпис не терети расходе овог пореског периода (расходи су већ књижени и признати у претходном периоду приликом исправке вредности), па у овом случају отпис потраживања може да се изврши и без испуњења услова из става 1. овог члана (постојеће решење). Предложеним решењем, отпис потраживања, без обзира да ли је претходно вршена исправка вредности тих потраживања, признаје се у пореском билансу само ако су испуњени услови из члана 16. став 1. Закона. У противном, за признате расходе у периоду када је извршена исправка вредности, вршила би се корекција (увећање) прихода у пореском билансу наредне године.

Уз члан 12. врши се усаглашавање са законом којим се уређују ауторска и сродна права, који дефинише и права сродна ауторским правима (право произвођача фонограма, право произвођача видеограма, право произвођача емисије и др.).

Уз члан 13. прецизира се услов признавања одговарајућих наведених расхода пореског обвезника (порези, доприноси, таксе и друге јавне дажбине), само уколико су те обавезе и плаћене у пореском периоду за који се подноси порески биланс.

Уз члан 14. врши се усаглашавање са Законом о банкама ("Службени гласник РС", број 107/05), који се примењује од 1. јула 2006. године (поједине одредбе од 1. октобра) и Одлуком о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки банке ("Службени гласник РС", бр. 129/07 и 63/08). Такође, индиректни отпис потраживања по категоријама наплативости, које на терет расхода врше друштва за осигурање, до висине утврђене Одлуком о начину процењивања билансних и ванбилансних позиција друштва за осигурање ("Службени гласник РС", број 3/05), треба да буду признати као код банака, јер се ради о истој категорији расхода.

Уз члан 15. предлаже се признавање у пореском билансу дугорочних резервисања која се обавезно формирају у складу са законом. Осим тога, признавање дугорочних резервисања за дате гаранције и јемства по основу пословног односа као расхода у пореском билансу у периоду када настане стварни одлив средстава по основу обавезе за коју је претходно извршено резервисање, има своје економско оправдање и не може утицати на смањење пореске основице без разлога, већ само уколико резервисана средства буду и утрошена. У том случају, ови расходи треба да буду признати у пореском билансу.

Уз члан 16. предлаже се признавање обезвређења вредности имовине у пореском периоду када је та имовина продата, или на други начин отуђена, односно употребљена (залихе).

Уз члан 17. као уз чл. 4. и 5. Нацрта закона.

Уз члан 18. предлаже се измена члана 25а важећег Закона који уређује признавање прихода и расхода у случају фундаменталне грешке или промене рачуноводствене политике, на начин који је био предвиђен основним поступком из МРС 8 (уз тадашње постојање могућности за примену и тзв. алтернативног поступка). Изменама МРС 8 укинут је алтернативни поступак, а како се основни поступак из МРС 8 признавао и до сада са пореског становишта, предложено је брисање овог члана, јер не постоји разлика између пореског и рачуноводственог третмана.

Изменом се предвиђа да приходи настали по основу неискоришћених дугорочних резервисања која нису била призната као расход у моменту када су извршена, не улазе у пореску основицу, чиме би се избегло двоструко опорезивање – први пут кроз непризнавање расхода по основу извршеног резервисања (који се исказују у билансу успеха) и други пут – опорезивањем прихода насталих укидањем неискоришћених резервисања (рачун 678 – Приходи од укидања дугорочних резервисања).

Уз члан 19. врши се термилошко усклађивање са законом којим се уређују рачуноводство и ревизија.

Уз члан 20. предлаже се измена члана 27. став 1. тачка 3) важећег Закона, у смислу да се капиталним добитком не би сматрао приход од продаје дужничких хартија од вредности (постојеће таксативно набрајање таквих хартија од вредности чијом се продајом не остварује капитални добитак превазиђено је каснијим издавањем и прометом дужничких хартија од вредности које нису наведене као предмет ослобађања). На тај начин стимулише се промет одређених дужничких хартија од вредности (које издају Република, НБС, јединица територијалне аутономије и сл.), што је у општем државном интересу, а имајући у виду да су те хартије од вредности такође предмет одговарајућег пореског ослобођења у Закону о порезу на доходак грађана и у Закону о порезима на имовину. Такође, предлаже се, да се капиталним добитком сматра и приход који правно лице као члан отвореног инвестиционог фонда оствари у случају откупа

инвестиционе јединице од стране фонда а у складу са Законом о инвестиционом фондовима («Службени гласник РС», бр. 46/06 и 51/09). Капитални добитак би се обрачунавао као разлика између откупне цене која се састоји од нето вредности имовине фонда по инвестиционој јединици на дан откупа инвестиционе јединице и цене која се састоји од нето вредности имовине фонда по инвестиционој јединици на дан уплате.

Уз члан 21. изменом се предлаже да се у складу са МРС 40, који дозвољава процену вредности и евидентирање сталних средстава по тржишној вредности, као набавна вредност призна ревалоризована набавна вредност (фер вредност), у случају када обвезник, према усвојеним рачуноводственим политикама и МРС, примењује овај метод у рачуноводству, за основна средства чије се процењивање на фер вредност исказује преко прихода периода у коме се врши процена (инвестиционе некретнине), па је порез на тако увећану вредност већ у том периоду плаћен. Осим тога, уређује се утврђивање набавне вредности удела у другим друштвима (који нису хартије од вредности) и набавне цене имовине унете као оснивачки неновчани улог, како би се утврдила реална вредност за одређивање капиталног добитка, с обзиром да се вредност неновчаних улога (осим за отворено акционарско друштво) може утврдити и споразумно између ортака, чланова или акционара, што може довести до избегавања плаћања капиталног добитка код продаје те имовине. Врши се и терминолошко усаглашавање са законом којим се уређује тржиште хартија од вредности и други финансијски инструменти.

Уз члан 22. предлаже се да се пренос капиталних губитака на рачун будућих капиталних добитака смањи са десет на пет година, ради јединственог пореског третмана преноса пословних губитака, имајући у виду да је овим нацртом предложено и смањење рока преношења капиталних губитака (који се могу пребити само са капиталним добицима), а што може бити у домену пословне политике и пословног планирања обвезника.

Уз члан 23. овим чланом врши се усаглашавање са законом којим се уређују привредна друштва, јер одлагање пореске обавезе треба да се односи на све статусне промене (спајање, подела и одвајање). Такође, прецизира се да пореска обавеза настаје у тренутку када правно лице које је учествовало у статусној промени (било да се ради о новом друштву које је настало статусном променом, или већ постојећем друштву стицаоцу – на које се статусном променом преносе имовина и обавезе), изврши продају имовине стечене статусном променом.

Уз члан 24. предлаже се да се пренос пословних губитака утврђених у пореском билансу може извршити на рачун будуће добити утврђене у пореском билансу, али најдуже пет година, уместо садашњих десет, с обзиром да ова пореска погодност нема карактер директног инвестиционог подстицаја (није директно везана за улагања или запошљавање нових радника, при чему рок коришћења пореских инвестиционих подстицаја није скраћен). Предложени рок у складу је са праксом појединих европских земаља и земаља окружења, а кореспондира и са обавезом пореских обвезника да се добит из финансијских извештаја текуће године

распоређује прво за покриће губитака из ранијих година, што обвезник треба да изврши и у пореском билансу, па се сматра да је предложени рок одговарајући и са тог аспекта.

Уз члан 25. врши се усаглашавање са терминологијом из закона којим се уређују привредна друштва.

Уз члан 26. овим чланом прецизира се начин утврђивања опорезиве добити обвезника у поступку ликвидације (и стечаја), имајући у виду да се опорезива добит ових обвезника у односу на остале обвезнике утврђује на другачији начин. Такође, врши се и усаглашавање са законом којим се уређују привредна друштва, у смислу да се више не доноси решење о окончању поступка ликвидације, с обзиром да ликвидацију не спроводи суд, као и усаглашавање рока у коме обвезник у поступку ликвидације (и стечаја) подноси пореску пријаву и порески биланс са роком прописаним за подношење финансијских извештаја ових обвезника у складу са прописима којима се уређује рачуноводство и ревизија.

Уз члан 27. врши се усклађивање са терминологијом из закона којим се уређују привредна друштва и закона којим се уређује стечајни поступак.

Уз члан 28. врши се термилошко усклађивање са постојећим законским решењем да се ликвидациони остатак изнад вредности уложеног капитала сматра капиталним добитком, те аналогно томе, ако је вредност уложеног капитала већа од ликвидационог остатка, сматра се да је остварен капитални губитак.

Уз члан 29. предлаже се да на захтев пореског обвезника који је добио сагласност (министра финансија, односно гувернера НБС) да саставља финансијске извештаје за пословну годину која је различита од календарске, Пореска управа одобрава да се и порески период (у трајању од 12 месеци) разликује од календарске године. Закон о рачуноводству и ревизији допушта састављање финансијских извештаја за пословну годину која није једнака календарској, па има основа да за исти период извештавања Пореска управа одобри и састављање пореских извештаја. Одобрени порески период који се разликује од календарске године, због упоредивости и контроле, мора да се примењује најмање пет година. Осим тога, прописује се обавеза пореског обвезника, који добије решење о одобрењу да му се порески период разликује од календарске године, да у одређеном року поднесе пореску пријаву и порески биланс за утврђивање коначне пореске обавезе за период од 1. јануара текуће године до дана када, по решењу надлежног пореског органа, започиње пословну годину која се разликује од календарске. Такође, утврђује се рок за плаћање мање плаћеног пореза, односно поступање у случају више плаћеног пореза (урачунавање у аконтацију или повратак у року од 30 дана од дана пријема захтева за повраћај).

Уз члан 30. основни разлог за измену је ефикасније утврђивање и наплата пореза на капиталне добитке које остваре нерезидентни обвезници,

посебно по основу продаје хартија од вредности (било резидентном обвезнику, другом нерезидентном обвезнику или физичком лицу, резидентном или нерезидентном, у Републици), јер се на финансијском тржишту тргује електронским путем а хартије од вредности се депонују на посебан рачун код Централног регистра, где се врши салдирање извршених трансакција, па обрачун пореза не може да се изврши одмах (по одбитку) у складу са Законом. Предложено је, као најпогодније, да се решењем пореског органа по посебној пореској пријави нерезидентног обвезника, односно његовог пуномоћника, утврђује капитални добитак који остваре нерезидентни обвезници продајом хартија од вредности на територији Републике, како би се поступак поједноставио и директно везао за обвезника пореза (нерезидента), јер је измирење утврђене обавезе и услов за трансфер средстава на рачун нерезидента у иностранству.

На исти начин би се вршило и утврђивање пореске обавезе у случају када нерезидентни обвезник оствари капитални добитак од продаје друге имовине, као и у случају када инвестициону јединицу коју поседује у отвореном инвестиционом фонду тај фонд откупи од њега (сагласно прописима којима се уређују инвестициони фондови), у складу са овим законом.

Такође, предложено је да нерезидентни обвезници, који остварују приходе од извођења естрадног, забавног, спортског, уметничког или сличног програма у Републици, који до сада нису били предмет опорезивања, буду опорезовани порезом по одбитку, за део прихода по основу извођења наведених програма, који не припадају директно физичком лицу (извођачу, музичару, спортисти), односно који нису опорезовани као доходак физичког лица.

Овим чланом врши се прецизирање да се под ауторском накнадом сматра накнада по основу ауторског и сродних права и права индустријске својине.

Уз члан 31. врши се усаглашавање са изменом члана 40. Закона, да се пореска обавеза из члана 40. став 3. утврђује решењем а не као порез по одбитку, при чему се и у овом случају примењују одредбе члана 40а ст. 1. до 3, које се односе на избегавање двоструког опорезивања.

Уз члан 32. врши се усаглашавање члана 41. са предложеним изменама и допунама закона.

Уз члан 33. предлаже се брисање наслова као и одредаба чл. 42. и 43. који се односе на убрзану амортизацију, имајући у виду да не производе никакво дејство, с обзиром да се стална средства која подлежу обрачуну пореске амортизације воде групно (применом стопе на целу групу), а не појединачно, због чега се не може применити стопа убрзане амортизације која је прописана само за одређене категорије основних средстава.

Уз члан 34. предложено је вредносно усклађивање висине вишка прихода над расходима недобитних организација који је, под условима из Закона, ослобођен од плаћања пореза на добит, с обзиром да је постојећи износ утврђен још 2001. године. Прецизира се да се на недобитне организације односи само пореско ослобођење из члана 44. Закона, односно да оне не остварују право на друге

пореске подстицаје из овог закона. Такође, даје се овлашћење министру финансија да пропише начин вођења евиденције о приходима и расходима недобитних организација, уколико немају обавезу да воде књиговодствену евиденцију у складу са прописима о рачуноводству и ревизији.

Уз члан 35. предложеном изменом врши се усаглашавање са законом којим се уређују концесије. Осим тога, прецизира се постојећа норма, у смислу да Влада Републике Србије утврђује рок до пет година (од дана уговореног завршетка концесионог улагања у целини) за који се ослобађа концесионо предузеће, односно концесионар, од плаћања пореза на добит остварену по основу прихода од предмета концесије.

Уз члан 36. врши се прецизирање члана 47. Закона.

Уз члан 37. предлаже се начин признавања пореског подстицаја за улагања у основна средства са становишта прописаног улагања у регистровану делатност, с обзиром да према закону којим се уређују привредна друштва и закону којим се уређује регистрација привредних субјеката, обвезник пријављује-регистраује само претежну делатност, а уз њу може да обавља и све друге законом дозвољене делатности. Аналогно постојећем решењу, признаје се улагање у набавку основних средстава како за обављање претежне делатности тако и за све делатности уписане у оснивачки акт привредног друштва, односно наведене у другом акту друштва, којим се одређују делатности које друштво обавља. Уз то, прецизира се коришћење пореског кредита, односно губљење права на порески кредит, у случају када је улагање извршено у једном пореском периоду (некретнине, постројења и опрема у припреми), а евидентирање основног средства у пословним књигама обвезника, у наредном пореском периоду.

Такође, прецизира се поступак у случају отуђења основних средстава пре истека рока од три године од дана набавке, при чему обвезник не би плаћао мање плаћени порез по основу коришћења пореског кредита, уколико отуђење основних средстава изврши кроз статусну промену. Уз то, прецизира се да обвезник који отуђи средство након истека рока од три године (нпр. у четвртој години), а при том има неискоришћени порески кредит, губи право на даље преношење тог пореског кредита, почев од периода у којем је обвезник извршио отуђење основног средства.

Уз члан 38. као уз члан 37. Нацрта закона, у делу који се односи на услов за признавање пореског кредита за набавку основних средстава, за обављање регистроване делатности.

Уз члан 39. предлаже се брисање члана 49. с обзиром на већ постојеће врло стимулативне подстицаје који се признају послодавцу по основу запошљавања нових радника, у складу са прописима који уређују опорезивање дохотка грађана и доприносе за обавезно социјално осигурање.

Уз члан 40. овим чланом прецизира се постојећа одредба, да се као порески подстицај признаје и улагање другог лица у основна средства обвезника, што се остварује и улагањем у основни капитал и повећање основног капитала. Осим тога, висина потребног улагања за остваривање права на порески подстицај била је приликом доношења норме изражена у противвредности од око 10 милиона евра, па се, имајући у виду и дужину трајања пореског ослобођења (10 година), предлаже да се вредност улагања за које се пореско ослобођење признаје повећа на 800 милиона динара. Такође, прецизира се да се, у смислу овог члана, новозапосленим лицима сматрају лица која су, у моменту испуњења услова из овог пореског подстицаја, запослена на неодређено време која су непосредно радно ангажована код обвезника, тако да је број запослених (који су и непосредно радно ангажовани), већи за 100, у односу на број запослених који је обвезник имао у периоду када је почео да стиче право на ово пореско ослобођење.

Уз члан 41. као уз чл. 37, 38. и 40. Нацрта закона. Такође, врши се усклађивање са прописима о привредним друштвима и регистрацији привредних субјеката, као и прецизирање шта се сматра улагањем другог лица у основна средства обвезника.

Уз члан 42. врши се прецизирање постојеће норме, у смислу да се порески подстицај губи у случају смањења укупног броја запослених који су истовремено и непосредно радно ангажовани код обвезника, при чему број запослених и непосредно радно ангажованих не сме да се смањи испод броја запослених у пореском периоду у којем је обвезник остварио право на порески подстицај. Такође, уређује се како се, у случају губитка права на пореско ослобођење, плаћа неплаћени (мање плаћени) порез због коришћења пореског ослобођења.

Уз члан 43. овим чланом прецизира се када се губи право на пореско ослобођење из чл. 50а и 50б Закона (ако у истом пореском периоду када је престао да користи или је отуђио основна средства обвезник не обезбеди да вредност улагања у складу са овим законом не падне испод прописаних износа улагања), као и како се, у случају губитка права на пореско ослобођење, плаћа неплаћени (мање плаћени) порез због коришћења пореског ослобођења.

Уз члан 44. предлаже се брисање члана 50д важећег Закона на постојећем месту (одељак о великим пореским подстицајима) како би се исто решење, не само за чл. 50а и 50б Закона, применило и јединствено уредило и за улагања у основна средства из чл. 48. и 48а Закона.

Уз члан 45. врши се усаглашавање са законом којим се уређују привредна друштва.

Уз члан 46. овим чланом, с обзиром да се порески подстицај из чл. 50а и 50б Закона признаје сразмерно улагању, прецизира се да се сразмера улагања утврђује за сваки порески период у времену трајања пореског ослобођења, што

значи да се сразмерни износ пореског ослобођења може како повећати тако и смањити у току коришћења.

Уз члан 47. врши се измена члана 50и важећег Закона, у смислу да се порески подстицаји за сва улагања у основна средства (укључујући и тзв. велика улагања), не признају за набавку опреме већ коришћене у Републици, како се не би сукцесивно за исту опрему користио порески кредит. Осим тога, тиме се стимулише само набавка профитабилне савремене опреме, односно развојно улагање. Такође, треба јединствено уредити непризнавање улагања за одређена основна средства (путнички аутомобили, намештај, украсни предмети и др.), независно од тога за који порески подстицај се обвезник квалификује. Преношење пореских подстицаја у случају статусних промена се не признаје, јер друштво настало статусном променом није у смислу Закона ни стекло право на тај порески подстицај, чији би се почетак коришћења могао факултативно бирати, зависно од остварене добити, односно губитка друштва која улазе у статусну промену (посебно ако се ради о повезаним лицима), што је и уграђено у до сада датим мишљењима.

Уз члан 48. овим чланом врши се усаглашавање назива Седмог дела са постојећим стањем да државу више не чине две републике.

Уз члан 49. овим чланом врши се усаглашавање и прецизирање са предложеном изменом назива Закона.

Уз члан 50. као уз члан 48. Нацрта закона. Осим тога, врши се усаглашавање са ставом 3. постојећег члана 52. Закона, према коме се порески кредит може користити (укупно) највише до износа пореза који би по одредбама овог закона био обрачунат на добит, односно на дивиденду. Такође, предлаже се скраћење рока преношења пореског кредита са десет на пет година.

Уз члан 51. врше се прецизирања која су резултат извршених измена у Закону.

Уз чл. 52. и 53. предлаже се увођење новог члана којим би се матичном правном лицу признало право на порески кредит по основу пореза који је платила његова нерезидентна филијала у другој држави на камате и ауторске накнаде.

Уз члан 54. предлаже се да се прецизније уреде услови за пореско консолидовање (када се подноси захтев за пореским консолидовањем; време, односно период у коме треба да су испуњени услови из ст. 1. до 3. овог члана; од када се одобрава пореско консолидовање).

Уз члан 55. предлаже се да се у члану 56. важећег Закона прецизира да и порески обвезник који је у пореској консолидацији, као и сваки други обвезник, подноси и своју пореску пријаву у којој утврђује обрачунати порез, што

је у складу и са ставом 3. члана 56. Закона, да су за обрачунати порез по консолидованом билансу обвезници појединачна повезана предузећа из групе. Такође, прецизира се да се добит исказана у консолидованом пореском билансу не умањује по основу губитака из пореског биланса претходних година.

Уз члан 56. врши се прецизирање да се поседовањем 50% и више или појединачно највећег дела акција или удела сматра омогућеном контролом над обвезником.

Уз члан 57. овим чланом предлаже се примена правила о трансферним ценама и на камату и припадајуће трошкове код кредита, односно зајма између повезаних лица, која се признаје као расход у пореском билансу обвезника (до нивоа четвороструке, односно десетоструке вредности обвезничковог сопственог капитала).

Уз члан 58. предлаже се да се на износ кредита, односно зајма узетог од повезаног лица камата и припадајући трошкови на износ кредита који премашује износ четвороструке, односно десетоструке вредности обвезничковог сопственог капитала, не признају као расход у пореском билансу.

Уз члан 59. предлаже се да обвезник подноси само оне финансијске извештаје које је дужан да састави и поднесе у складу са прописима којима се уређује рачуноводство и ревизија. Осим тога, врши се термилолошко усаглашавање назива финансијских извештаја (нпр: извештај о токовима готовине, уместо: извештај о новчаним токовима) као и захтева у погледу подношења документације у складу са прописима којима се уређује порески поступак и пореска администрација.

Уз члан 60. овим чланом прецизира се да обвезник који у току године отпочне са обављањем делатности у својој пореској пријави обрачунава месечни износ аконтације.

Уз члан 61. овим чланом прецизира се обавеза да се после подношења пореске пријаве (и утврђивања аконтације за текућу годину) ускладе аконтације које су до тада плаћане у износу аконтације из последњег месеца претходног пореског периода, што је у складу са ставом 1. члана 67. постојећег Закона, да се порез на добит плаћа током године (дакле цео порески период а не период после подношења пореске пријаве којом се утврђује висина аконтација) у виду месечних аконтација, на основу поднете пореске пријаве.

Уз члан 62. предлаже се да порески обвезник може у пореском периоду вршити измену месечних аконтација утврђених у пореској пријави само по подношењу пореске пријаве за исти порески период (из члана 63. важећег закона), у којој тек утврђује висину аконтација за тај период, с обзиром да се до тада месечна аконтација плаћа у висини месечне аконтације а на основу утврђене обавезе за претходни порески период.

Уз члан 63. предлаже се да надлежни порески орган доноси решење којим се утврђује висина пореске обавезе у року од 30 дана од дана пријема пореске пријаве уколико се поступак ликвидације (стечаја) пренесе у наредну годину, па је обвезник обавезан да саставља порески биланс са стањем на дан 31.12. текуће године.

Уз члан 64. овим чланом утврђује се рок за доношење решења од стране надлежног пореског органа, у случају када се пореска обавеза утврђује решењем. Такође, утврђује се и рок за плаћање пореске обавезе по донетом решењу (15 дана од дана достављања решења), укључујући и порез по решењу из члана 70. став 2. важећег Закона (у случају поступка ликвидације и стечаја). Утврђивање рока за плаћање у Закону у складу је са законом којим се уређује порески поступак и пореска администрација, којим је уређено да порез доспева за плаћање у року прописаном законом.

Уз члан 65. овим чланом предлаже се измена члана 71. Закона који се односи на начин обрачунавања и плаћања пореза по одбитку (из члана 40. Закона, на који се односи члан 30. Нацрта закона), у смислу прецизирања да се порез по одбитку плаћа приликом исплате, односно у моменту остваривања одређене врсте прихода нерезидентног обвезника. Такође, прецизира се да је приход нерезидентног обвезника бруто приход из кога се плаћа порез, односно који би се исплатио нерезидентном обвезнику да порез није одбијен од исплаћеног прихода.

Уз члан 66. овим чланом одредбе врши се усаглашавање са прописом којим се уређују привредна друштва.

Уз члан 67. овим чланом допуњују се казнене одредбе, у складу са предложеним изменама и допунама, а посебно уколико обвезник не изврши у прописаном року уплату по решењу надлежног пореског органа.

Уз члан 68. овим чланом врши се усаглашавање са предложеном изменом назива Закона.

Уз члан 69. предлаже се да се за обвезника који до 31. децембра 2009. године није остварио право на порески подстицај из чл. 50а и 50б Закона о порезу на добит предузећа („Службени гласник РС”, бр. 25/01, 80/02, 80/02 – др. закон, 43/03 и 84/04), односно није уложио више од 600 мил. динара и запослио додатно најмање 100 лица, порески подстицај признаје, односно користи под условима који од дана почетка примене овог закона важе за све улагаче (најмање 800 мил. динара улога и 100 новозапослених радника, уз остале услове прописане овим законом), јер право на порески подстицај није остварено нити је почело коришћење пореског подстицаја.

Уз члан 70. овим чланом предлаже се да порески обвезник који је до дана почетка примене овог закона остварио право на пренос капиталног добитка и пренос губитка из члана 30. став 3. и члана 32. као и на пренос неискоришћеног дела пореског кредита из члана 52. став 4. Закона о порезу на добит предузећа („Службени гласник РС”, бр. 25/01, 80/02, 80/02 – др. закон, 43/03 и 84/04), може то право да користи до истека рока и на начин прописан тим законом, како се обвезници не би довели у неповољнији положај због накнадне измене закона.

Уз члан 71. предлаже се рок од дванаест месеци за доношење подзаконских аката сагласно извршеним изменама и допунама закона, који ће се према предлогу примењивати за 2010. годину.

Уз члан 72. предлаже се да се порески биланс за 2009. годину састави у складу са прописима који су важили до почетка примене овог закона.

Уз члан 73. предлаже се да време ступања на снагу овог закона буде осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, као и да се овај закон примењује од 1. јануара 2010. године.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна финансијска средства у буџету Републике.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ХИТАН ПОСТУПАК

Разматрање и доношење Закона по хитном поступку предлаже се у складу са чланом 164. Пословника Народне скупштине Републике Србије. Доношење Закона по хитном поступку неопходно је имајући у виду да су ефекти предложених измена и допуна овог закона уграђени у Закон о буџету Републике Србије за 2010. годину. Недоношење Закона о изменама и допунама Закона о порезу на добит предузећа по хитном поступку онемогућило би, због неусаглашености са рачуноводственим и другим кореспондентним прописима, реално утврђивање пореске основице пореза на добит предузећа, односно опорезивање добити пореских обвезника, што би имало штетне последице по остваривање буџетских прихода, а самим тим и на рад органа и организација.